

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 44.

Vydána dne 26. července 1950.

Cena Kčs 6.—.

OBSAH:

(103.—109.) 103. Zákon o národních podnicích průmyslových. — 104. Zákon o financování národních a komunálních podniků. — 105. Nařízení, kterým se vyhláší Statut národních podniků průmyslových. — 106. Zákon, kterým se mění a doplňují předpisy o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků. — 107. Vyhláška o úplném znění dekretu presidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků. — 108. Zákon, kterým se mění a doplňují předpisy o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského. — 109. Vyhláška o úplném znění dekretu presidenta republiky o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského.

103.**Zákon****ze dne 13. července 1950****o národních podnicích průmyslových.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Národní podniky průmyslové a jejich poslání.

§ 1.

Ze znárodněných dolů a jiných průmyslových podniků vyrostly národní podniky průmyslové, v nichž kolektivy pracujících v soudružské spolupráci ovládané uvědomělou kázní a vzájemnou pomocí plní úkoly výstavby socialismu.

§ 2.

Posláním národních podniků průmyslových jest podle plánu přispívat výrobou k vzestupu národního bohatství, ke zvyšování hmotné a kulturní úrovně pracujících a k upevnění moci pracujícího lidu. Aby národní podniky průmyslové plnily toto poslání, dbají o soustavné rozvíjení výrobních sil a o zvyšování produktivity práce a hospodárnosti.

Oddíl II.

Rozsah platnosti a věcná příslušnost.

§ 3.

(1) Národní podniky průmyslové (dále jen „národní podniky“) podle tohoto zákona jsou národní podniky v oboru ministerstev průmyslu, výživy, informací a osvěty a zdravotnictví.

(2) Ministři průmyslu, výživy, informací a osvěty a zdravotnictví jsou pro národní podniky z oboru svého ministerstva věcně příslušnými ministry podle tohoto zákona.

Oddíl III.

Zřízení národních podniků a jejich právní poměry.

§ 4.

(1) Národní podniky zřizuje věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí z majetku, kterého stát nabyt znárodněním, konfiskací nebo jiným způsobem, z prostředků Fondu znárodněného hospodářství nebo z jiného národního majetku. Takový majetek může věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí též začleňovat do národního podniku již zřízeného. Spadá-li takový majetek do působnosti jiného ministra, činí tato opatření věcně příslušný ministr s ním v dohodě.

(-) Věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí může zřídit národní podnik z majetku, který patří právnickým osobám, jejichž kapitálovými účastníky jsou výhradně národní podniky nebo osoby, které jednájí z příkazu národních podniků (dále jen „podnik právnícké osoby“), nebo z částí takového majetku, nebo může takový majetek nebo jeho část též začlenit do národního podniku již zřízeného.

§ 5.

(1) Předpisy o znárodnění stanoví, v které závazky vstupuje národní podnik, do něhož byl začleněn znárodněný majetek, za kterých podmínek se může národní podnik domáhat zrušení závazku nebo jeho přiměřené úpravy, jak se upravují závazky předluženého znárodněného podniku, jehož majetek byl začleněn do národního podniku, jakož i za kterých podmínek může národní podnik odporovat právním jednáním dřívějšího vlastníka znárodněného podniku.

(2) Věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí stanoví, které závazky přecházejí na národní podnik dnem převzetí majetku jiného národního podniku, podniku právnícké osoby nebo jiného národního majetku, který byl do něho začleněn. Přechodem závazku podle věty první se dřívější dlužník zprošťuje. K takovému přechodu není potřebí přivolení věřitele.

§ 6.

Národní podnik nebo podnik právnícké osoby, jejichž majetek byl začleněn podle § 4, zruší věcně příslušný ministr; na návrh věcně příslušného ministerstva se zrušení zapisuje do podnikového rejstříku. Týká-li se opatření podle § 5 odst. 2 všech závazků zrušeného podniku, odpadá jeho likvidace.

§ 7.

(-) Národní podniky jsou samostatné právnícké osoby.

(2) Národnímu podniku určí věcně příslušný ministr název, den vzniku, sídlo a zpravidla též základní závod (§ 21), pokud nebude výjimečně od určení základního závodu upuštěno.

(3) O zřízení národního podniku vydá věcně příslušný ministr listinu, ve které uvede jeho název, den vzniku, sídlo, základní závod, jakož i den, ke kterému národní podnik převezme majetek do něho začleněný; totéž platí, dojde-li ke změnám.

(4) Potvrzení o přechodu závazků na národní podnik vydává příslušný generální ředitel (§§ 33 a násl.) podle listin o tom vydaných (odstavec 3, § 5 odst. 2 a § 42).

§ 8.

(1) Národní podnik se zapisuje do podnikového rejstříku. V ohlášce k zápisu do rejstříku, která se odvolá na listinu podle § 7 odst. 3, sdělí podnik soudu:

- a) název a sídlo,
- b) den vzniku,
- c) kdo podnik zastupuje a za něj podpisuje.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně také pro ohlašování změn těchto skutečností k zápisu do podnikového rejstříku.

§ 9.

(1) Součástí názvu národního podniku je označení „národní podnik“. Tohoto označení smějí užívat jen národní podniky.

(2) Dosavadní firma znárodněného podniku, jehož majetek byl z větší části začleněn do národního podniku, nebo část firmy takového znárodněného podniku může být pojata do názvu národního podniku bez svolení jinak nutného podle platných předpisů. Pokud dosavadní majitel provozuje jiný podnik, musí jeho firmu nebo název přiměřeně upravit, aby se zřetelně lišily od názvu národního podniku.

§ 10.

(1) Vlastníkem majetku národního podniku je stát; národnímu podniku je takový majetek svěřen do správy. Ve věcech tohoto majetku národní podnik vystupuje a jedná vlastním jménem.

(2) Pokud není jinak stanoveno, zapisuje se ve veřejných knihách, úředních rejstřících nebo seznamech vedených podle československého práva jako vlastník nemovitosti nebo práva, které má národní podnik ve správě, československý stát s vyznačením tohoto podniku.

(3) Pokud jde o majetek začleněný do národního podniku podle § 4, konají se zápisy k návrhu tohoto podniku podle listiny, kterou o tom vydá věcně příslušné ministerstvo nebo jím pověřený orgán.

§ 11.

(1) Národní podnik nesmí zejit části majetku svěřeného do jeho správy, které jsou určeny k tomu, aby jich trvale užíval. Jednání přičítající se tomuto zákazu nemají právních následků.

(2) K majetkovým částem uvedeným v odstavci 1 nemohou třetí osoby nabýt zástavních nebo jiných věcných práv ať knihovních nebo neknihovních.

(3) Výjimky ze zákazu zejití podle odstavce 1 povolují nadřízené orgány (§§ 32 a násl.).

§ 12.

(1) Pro závazky národního podniku se lze uspokojit toliko z majetku jemu svěřeného do správy, který není určen k tomu, aby ho podnik trvale užíval (§ 11).

(2) Z majetku, který má národní podnik ve správě, nelze žádati ani dosíci uspokojení pohledávek za státem.

§ 13.

Národní podnik nepotřebuje oprávnění, která by podle předpisů živnostenského nebo jiného práva byla jinak nutná k provozování jeho činnosti podle schváleného podnikového plánu. Národní podniky jsou však podrobeny ustanovením o schvalování provozoven, jakož i jiným předpisům o ochraně života a zdraví pracujících a veřejné bezpečnosti a předpisům o výchově pracujícího dorostu.

Oddíl IV.

Podnikový plán a hlavní zásady řízení.

§ 14.

(1) Činnost národního podniku je určována jeho schváleným podnikovým plánem. Podnikové plány národních podniků jsou svým obsahem součástí jednotného hospodářského plánu.

(2) Podnikový plán schvaluje generální ředitel (§§ 33 a násl.).

§ 15.

(1) Národní podnik je povinen hospodařit podle rozpočtu, který je základem finančního plánu tvořícího součást jeho podnikového plánu.

(2) Národní podnik a všechny pracující v něm musí vésti snaha splnit uložené úkoly co nejhospodárněji.

§ 16.

V národním podniku odpovídá každý osobně za splnění úkolů mu připadajících.

§ 17.

V národním podniku se uplatňuje nejširší účast pracujících.

§ 18.

Vedení národního podniku a jeho částí přísluší vždy jednomu vedoucímu, který má samostatnou rozhodovací pravomoc.

§ 19.

Národní podnik je povinen dbát, aby se dosažení příznivých výsledků v plnění plánovaných úkolů a v úsporném hospodaření opíralo o socialistické uvědomění zaměstnanců v něm pracujících a o závislost jejich hmotných zájmů na těchto výsledcích.

Oddíl V.

Organisace národního podniku.

§ 20.

Organisace národního podniku se musí působovat zásadám socialistického hospodářství, musí zajišťovat dokonalou spolupráci a umožňovat úspěšné plnění plánovaných úkolů.

§ 21.

Byl-li národnímu podniku určen základní závod, obstarává jeho správa zároveň správu národního podniku.

§ 22.

(1) V čele národního podniku je ředitel, který vede jeho činnost, zastupuje národní podnik a jedná jeho jménem. Ředitel vede základní závod.

(2) O věcech národního podniku rozhoduje ředitel samostatně, pokud v jednotlivých případech není stanoveno, že potřebuje ke svému rozhodnutí předchozího souhlasu generálního ředitele nebo věcně příslušného ministra.

(3) Ředitel je přímo podřízen generálnímu řediteli. Jemu odpovídá za splnění svých povinností.

(4) Za úspěšné splnění plánu a zejména za jeho žádoucí překročení je ředitel, pokud se o to zasloužil, zvláště odměňován z prostředků generálního ředitelství podle směrnic, které vydá věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem práce a sociální péče a s ústředním orgánem jednotné odborové organisace.

§ 23.

(1) Ředitele národního podniku jmenuje a odvolává generální ředitel po slyšení ústředního orgánu jednotné odborové organisace.

(2) Ředitelem může být toliko československý občan, který musí být státně spolehlivý, lidově-demokratickému řádu oddaný, občanský a mravně bezúhonný a k plnění této funkce schopný.

(3) Ředitel nesmí vykonávat zaměstnání, funkci nebo činnost, které jsou v rozporu se zájmy národního podniku.

(4) Ředitel slíbí generálnímu řediteli, že bude svědomitě plnit své povinnosti v souladu se zájmy státu; slib zároveň potvrdí písemně.

(5) Prohlášení, kterým se ředitel vzdává své funkce, bere na vědomí generální ředitel, čímž vzdání nabývá účinnosti.

(6) Dnem slibu se ředitel ujímá své funkce a stává se zaměstnancem národního podniku, pokud jím nebyl již dříve. Jeho pracovní poměr zaniká dnem, kdy byl odvolán, nebo dnem, kdy bylo vzato na vědomí, že se vzdává funkce. Ne-

došlo-li k zániku pracovního poměru za okolností, pro které by jinak bylo lze pracovní poměr zrušiti předčasně, přísluší řediteli plat po dobu odpovídající výpovědní lhůtě stanovené obecnými předpisy.

(7) Na jmenování a odvolání ředitele se nevztahují předpisy o spolupůsobení závodního zastupitelstva při přijímání a zařazování zaměstnanců na pracovní místa, po případě předpisy o souhlasu závodního zastupitelstva při propouštění zaměstnanců; k jeho jmenování a odvolání také není potřeba souhlasu orgánu jinak nutného při sjednávání a rozvázání pracovního poměru.

§ 24.

(1) V době nepřítomnosti nebo zaneprázdnění ředitele zastupuje jej v plném rozsahu jeho pravomoci zástupce podle předpisů o tom vydaných (§ 40). Na ustanovení zástupce ředitele se nevztahují předpisy o spolupůsobení závodního zastupitelstva při zařazování zaměstnanců na pracovní místa.

(2) Jménem národního podniku mohou kromě ředitele a jeho zástupců jednat ještě osoby, které k tomu ředitel v rámci své pravomoci zmocní, a to v rozsahu uděleného zmocnění.

§ 25.

Národní podnik ohlásí k zápisu do podnikového rejstříku svého ředitele a jeho zástupce. Tyto osoby se podepíší před soudem nebo podají svůj podpis v ověřené formě. Za podnik se podepisuje tak, že k vytištěnému nebo kýmkoliv napsanému názvu podniku připojí ředitel (zástupce) svůj podpis.

§ 26.

(1) V národním podniku musí být ustanoven podnikový hospodář. Jeho povinností je dbát zejména, aby podnik hospodařil v souhlasu se svým rozpočtem a aby plnil uložené úkoly co nejhospodárněji. Setrvá-li ředitel přes jeho upozornění na původním rozhodnutí, jež odporuje rozpočtu, musí o tom podnikový hospodář podat zprávu nadřízenému orgánu.

(2) Podnikového hospodáře ustanovuje a zprošťuje ředitel se souhlasem generálního ředitele. Ustanovení § 24 odst. 1 věty druhé platí obdobně.

§ 27.

Ředitel a osoby, které zastupují národní podnik nebo obstarávají jeho věci, odpovídají za škodu jimi způsobenou národnímu podniku. Náhrada se na nich vymáhá pořadem práva.

Oddíl VI.

Zaměstnanci.

§ 28.

(1) Pracovní a mzdové poměry zaměstnanců národních podniků se řídí předpisy platnými pro zaměstnance, na které se vztahuje zákon o státní mzdové politice.

(2) Pokud tento zákon nebo předpisy podle něho vydané nestanoví jinak, jsou zaměstnanci národního podniku přijímáni a na pracovní místa zařazováni po projednání se závodním zastupitelstvem. K jejich propouštění je třeba souhlasu těchto orgánů.

§ 29.

(1) Podnikovní hmotného zájmu zaměstnanců na výsledcích v plnění podnikového plánu slouží podnikový fond pracujících. Do něho plyne podíl na zisku docíleném podle plánu a podíl na lepším hospodářském výsledku, než byl plánován. Při výpočtu podílu na lepším hospodářském výsledku se přihlíží k celkové výši docíleného výsledku před jeho případným zdaněním.

(2) Národní podnik odvádí podnikovému fondu pracujících jeho podíl do 14 dnů po schválení účetní závěrky. Věcně příslušný ministr může národnímu podniku uložit, aby odváděl na podíl zálohy.

(3) Věcně příslušný ministr stanoví v dohodě s ministrem financí, který majetek a závazky patří v národním podniku podnikovému fondu pracujících.

(4) Prostředků podnikového fondu pracujících používá ředitel po projednání se závodním zastupitelstvem.

(5) O správě a provozu sociálních, zdravotních, kulturních a tělovýchovných zařízení podnikových fondů pracujících, jakož i o používání prostředků těchto fondů, vydá věcně příslušné ministerstvo v dohodě s ústředním orgánem jednotné odborové organizace směrnice v rámci předpisů podle § 40.

(6) Majetek a závazky patřící k podnikovému fondu pracujících a jeho hospodaření se v národním podniku vykazují odděleně.

Oddíl VII.

Rozvoj výrobních sil a zvyšování produktivity práce.

§ 30.

V zájmu rozvoje výrobních sil a zvyšování produktivity práce musí národní podniky pečovat o prohloubení plánování, zabezpečovat podmínky soustavného a všeobecného vzestupu

technické úrovni výroby, zdokonalovat organizační práce, pečovat o výběr, rozmístění a růst kádrů a podporovat socialistické soutěžení, zejména údernictví a zlepšovatelské hnutí.

Oddíl VIII.

Finanční hospodaření.

§ 31.

Finanční hospodaření národních podniků a generálních a oblastních ředitelství (§§ 35 a násl.) bude upraveno zvlášť.

Oddíl IX.

Vrchní vedení národních podniků a dozor nad nimi.

§ 32.

(1) Národní podniky jsou podřízeny vrchnímu vedení a dozoru státu, které obstarává věcně příslušný ministr, pokud nejde o působnost, která podle tohoto zákona přísluší vládě.

(2) Pokud se v tomto zákoně již tak nestanoví, určuje podrobný rozsah působnosti vrchního vedení národních podniků a dozoru nad nimi věcně příslušný ministr.

§ 33.

(1) Úkoly, které podle § 32 odst. 2 spadají do působnosti vrchního vedení a dozoru, obstarává věcně příslušný ministr zásadně prostřednictvím jemu podřízených generálních ředitelů, a to tak, že výkon těchto úkolů přísluší generálním ředitelům, nejde-li o věci, které si ministr vyhradil své bezprostřední pravomoci. Generální ředitel je povinen dbát směrnic a pokynů věcně příslušného ministra.

(2) Pokud národní podniky na Slovensku nejsou z celostátních důvodů podřízeny přímo generálnímu řediteli nebo věcně příslušnému ministrovi, vykonávají generální ředitelé svou pravomoc nad nimi prostřednictvím oblastních ředitelů, podřízených věcně příslušnému pověřenci. Oblastní ředitel je povinen dbát směrnic a pokynů generálního ředitele. S vědomím oblastního ředitele může generální ředitel kontrolovat národní podniky na Slovensku též přímo.

(3) Věcně příslušný ministr určí, kterému generálnímu řediteli jsou jednotlivé národní podniky podřízeny.

(4) Věcně příslušný ministr může národní podnik bezprostředně podřídit své pravomoci a vykonávat nad ním působnost ve všech jeho otázkách nebo v jednotlivých věcech a může pověřit prováděním úkolů v ostatních věcech

generálního ředitele. Opatření učiněná v působnosti podle věty první nastupují na místo opatření orgánů jinak příslušných podle tohoto zákona.

§ 34.

(1) Generálního ředitele jmenuje a odvolává vláda na návrh věcně příslušného ministra. Oblastního ředitele jmenuje a odvolává věcně příslušný ministr.

(2) Na návrh generálního ředitele jmenuje a odvolává věcně příslušný ministr jeho zástupce, který zastupuje generálního ředitele v plném rozsahu jeho pravomoci v době jeho nepřítomnosti nebo zaneprázdnění. Jmenuje-li několik zástupců, určí jejich pořadí. Každému zástupci vymezí generální ředitel zvláštní úsek jeho působnosti, za nějž mu zástupce odpovídá.

(3) Generální ředitel odpovídá osobně za splnění úkolů, které připadají podřízeným národním podnikům podle jednotného hospodářského plánu.

(4) Ustanovení § 23 odst. 2 až 7 platí přiměřeně o generálním řediteli (zástupci); slib podle odstavce 4 téhož paragrafu vykoná generální ředitel nebo jeho zástupce věcně příslušnému ministrovi, který také bere na vědomí jejich prohlášení podle odstavce 5 téhož paragrafu.

§ 35.

(1) Opatření generálních ředitelů připravují a obstarávají generální (oblastní) ředitelství, která zřizuje vláda na návrh věcně příslušného ministra. Vláda určí generálnímu ředitelství jeho název a sídlo. Generální ředitelství zrušuje vláda na návrh věcně příslušného ministra.

(2) Generálnímu ředitelství může věcně příslušný ministr svěřit do správy národní majetek, který spadá do jeho působnosti.

(3) Se svěřením majetku znárodněného podniku do správy generálnímu ředitelství přecházejí závazky tohoto podniku podle předpisů o znárodnění. Věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí stanoví, které závazky přecházejí se svěřením jiného národního majetku do správy generálnímu ředitelství; tyto závazky přecházejí za podmínek a s právními účinky podle § 5 odst. 2 věty druhé a třetí.

(4) O zřízení generálního ředitelství vydá věcně příslušný ministr listinu, ve které uvede jeho název, sídlo, jakož i den, ke kterému generální ředitelství převezme majetek mu svěřený, a ke kterému přecházejí závazky k tomuto majetku patřící; totéž platí, dojde-li ke změnám.

§ 36.

(1) Generální (oblastní) ředitelství vede generální (oblastní) ředitel, který samostatně rozhoduje o jeho věcech, pokud není v jednotlivých případech stanoveno, že potřebuje předchozí souhlas věcně příslušného ministra (generálního ředitele). Generální ředitel odpovídá za činnost generálního ředitelství a za jeho hospodaření.

(2) Činnost generálního ředitelství se řídí jeho plánem, který musí být zaměřen na splnění plánů podřízených národních podniků. Částí plánu je rozpočet, podle něhož je generální ředitelství povinno hospodařit. Plán generálního (oblastního) ředitelství schvaluje věcně příslušný ministr (generální ředitel).

(3) Rozpočet generálního ředitelství stanoví, za kterých podmínek se poskytuje příděl jeho podnikovému fondu pracujících. Zásady pro stanovení těchto přídělů určí věcně příslušný ministr. Příděl se odvádí podnikovému fondu pracujících do 14 dnů po schválení účetní závěrky generálního ředitelství; věcně příslušný ministr může povolit odvádění záloh na příděl.

(4) Je-li oblastní ředitel výkonným orgánem dvou nebo více generálních ředitelů, určí věcně příslušný ministr, který generální ředitel a za jakých podmínek vykonává pravomoc generálního ředitele v poměru k oblastnímu ředitelství.

(5) O majetku svěřeném generálnímu ředitelství a o závazcích souvisejících s jeho provozem platí přiměřeně ustanovení §§ 10, 11, 12, 47 a 48. Dále platí pro generální ředitelství přiměřeně ustanovení o národních podnicích obsažená v tomto zákoně kromě §§ 1, 2 a 4 až 9, § 14, § 15 odst. 1, § 21, § 22 odst. 1 až 3, §§ 24 a 25, § 29 odst. 1 věty druhé a třetí, §§ 39 a 41, § 42 odst. 1 a §§ 43 až 46; rovněž tak platí pro generální ředitelství ustanovení jiných předpisů vztahující se na národní podniky, pokud vládní nařízení nestanoví odchylku.

§ 37.

Věcně příslušný ministr může generální ředitele zmocnit, aby obstarávali další úkoly podle předpisů, které jemu přísluší provádět.

§ 38.

(1) Dozoru státu obstarávanému věcně příslušným ministrem jsou podrobeny národní podniky i generální ředitelství po všech stránkách činnosti.

(2) Nastanou-li v obstarávání působnosti generálního ředitele nepravdivosti ohrožující plnění plánovaných úkolů, může věcně příslušný ministr učiniti prozatímní opatření.

§ 39.

Věcně příslušný ministr může provedením jednotlivých úkolů vrchního vedení národních podniků a dozoru nad nimi, který spadá do jeho pravomoci, pověřit národní výbor.

§ 40.

Statut národních podniků průmyslových, který vyhlásí vláda nařízením, určí národním podnikům směrnice zejména o řízení, organizaci, podnikovém plánu, práci a pracujících, péči o kádry, výrobních prostředcích, technice, výrobním procesu a výrobku, finančním hospodaření, podnikových fondech pracujících a o vrchním vedení a dozoru státu. Vycházejíce z ducha tohoto Statutu, národní podniky postupují podle zásad do něho pojatých tak, aby splnily své poslání.

Oddíl X.

Změny v učenění.

§ 41.

Věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí může podřídit generálnímu řediteli i podniky zřízené podle jiných právních předpisů, pokud patří do jeho pravomoci. Pokud věcně příslušný ministr neupraví odchylně poměry takových podniků, platí pro ně přiměřeně předpisy pro národní podniky podle tohoto zákona.

§ 42.

(1) Věcně příslušný ministr může vyjmout národní podnik z jeho organizace podle tohoto zákona a v dohodě s příslušným ministrem jej odevzdat k opatření podle předpisů, které tomuto ministru přísluší provádět. Pokud podle těchto předpisů nebudou odchylně upraveny poměry takového národního podniku, platí o něm přiměřeně ustanovení tohoto zákona.

(2) Věcně příslušný ministr může z národního podniku vyjmout majetek nebo závazky a učinit o nich opatření ve vlastním oboru působnosti nebo je v dohodě s příslušným ministrem převést do jeho pravomoci, aby o nich učinil opatření ve vlastním oboru působnosti.

(3) Věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí může na národní podnik přenést závazek patřící k národnímu majetku.

(4) Přechem závazku podle odstavců 2 a 3 se dřívější dlužník zprošťuje. K takovému přechodu není potřebí přivolení věřitele.

Oddíl XI.

Zrušení národního podniku.

§ 43.

(1) Věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí zrušuje národní podnik a stanoví také, jak má být s majetkem zrušeného národního podniku naloženo. O zrušení vydá věcně příslušný ministr listinu.

(2) Na návrh likvidátora se zrušení národního podniku zapisuje do podnikového rejstříku.

§ 44.

(1) Dojde-li ke zrušení národního podniku, s výjimkou případů uvedených v § 6 větě druhé, jmenuje generální ředitel likvidátora; generální ředitel může likvidátora odvolat.

(2) Generální ředitel ohlásí jmenování a odvolání likvidátora k zápisu do podnikového rejstříku.

§ 45.

(1) Likvidátor smí zpeněžit majetek zrušeného národního podniku jen, pokud o něm jinak nestanoví věcně příslušný ministr.

(2) Likvidační přebytek zrušeného národního podniku odvede likvidátor Fondu znárodněného hospodářství.

(3) Po skončení likvidace se odevzdají knihy a spisy zrušeného národního podniku příslušnému generálnímu ředitelství.

§ 46.

(1) Likvidátor je podroben dozoru generálního ředitele a věcně příslušného ministra.

(2) O osobní odpovědnosti likvidátorově a o vymáhání náhrady škody jím způsobené platí přiměřeně ustanovení §§ 16 a 27.

Oddíl XII.

Přechodná ustanovení.

§ 47.

Změna zápisů ve veřejných knihách vědných podle československého práva, které byly vykonány do dne počátku účinnosti tohoto zákona, se provede podle zvláštních předpisů. Úprava takových zápisů, které byly vykonány v jiných, podle československého práva vědných úředních rejstřících a seznamech, se provede podle předpisů, které vydá vláda nařízením.

§ 48.

(1) Zástavní práva váznoucí na majetkových částech uvedených v § 11 zanikají bez náhrady a knihovní soud je vymaže k návrhu národního podniku s odvoláním na tento zákon. Zá-

vazky, pro které bylo zástavní právo zřízeno, zůstávají nedotčeny.

(2) Za kterých podmínek zanikají jiná věcná práva ať knihovní nebo neknihovní na majetkových částech uvedených v § 11, upraví vláda nařízením.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 se nevztahují na případy, ve kterých vláda povolí výjimku na návrh věcně příslušného ministra učiněný v dohodě s ministrem financí.

§ 49.

Zaniká funkce členů představenstev podle §§ 20 a 21 dekretu č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, a podle §§ 17 a 18 dekretu č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve znění čl. II zákona č. 115/1948 Sb., o znárodnění dalších průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském a o úpravě některých poměrů, znárodněných a národních podniků tohoto oboru.

§ 50.

Reservní fond podle § 18 vládního nařízení č. 6/1946 Sb., kterým se vydává statut národních podniků průmyslových, a § 36 vládního nařízení č. 77/1946 Sb., kterým se vydává Statut národních podniků potravinářských, se převádí dnem 31. prosince 1949 do kmenového jmění národního podniku.

§ 51.

Ústřední a oblastní orgány zřízené podle dosud platných předpisů se zrušují dnem, který určí věcně příslušný ministr. K návrhu příslušných generálních ředitelství vymaže soud z obchodního (firemního) rejstříku národní podniky, jimiž ústřední (oblastní) orgány zřízené podle dosud platných předpisů podnikatelsky obstarávaly společné záležitosti podřízených národních podniků.

§ 52.

(1) Fond národní obnovy zatíží Fond znárodněného hospodářství částkou rovnající se náhradě za konfiskované majetkové podstaty v rozsahu jejich použití podle § 4, která se určí přiměřeně podle zásad pro určení náhrady za znárodněný majetek.

(2) Vláda určí, jak se vyrovná zůstatek vzájemných nároků mezi Fondem národní obnovy a Fondem znárodněného hospodářství.

§ 53.

Právní jednání, písemnosti, podání k zápisu do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony, potřebné k provádění tohoto zákona nebo k přípravám takového provádění, jakož i podání národních podniků a generálních ředitelů (ředitelství) k věcně příslušnému ministerstvu jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek. To neplatí o obchodní činnosti národních podniků, o převodech majetku z národního podniku, jimiž se nenabývá správa svěřeného majetku podle § 10, o zápisech změn do rejstříku prováděných po zápisu národního podniku a o zápisech prováděných na návrh likvidátora zrušeného národního podniku.

Oddíl XIII.

Zrušovací, zmocňovací a závěrečná ustanovení.

§ 54.

Dnem 31. prosince 1949 přebývají platnosti §§ 16, 18 a § 21 odst. 1 č. 1 písm. b) a č. 2 písm. b) vládního nařízení č. 6/1946 Sb. a §§ 34, 36 a § 39 odst. 1 č. 1 písm. b) a odst. 2 č. 1 písm. b) a č. 2 písm. b) vládního nařízení č. 77/1946 Sb. Ostatní ustanovení těchto nařízení přebývají platnosti dnem počátku účinnosti tohoto zákona.

§ 55.

Věcně příslušný ministr stanoví v dohodě s ústředním orgánem jednotné odborové organizace den, kterým se v národních podnicích zřizují podnikové fondy pracujících, jakož i plánovací období, za něž se podnikovým fondům pracujících poskytují příděly. Od prvního dne tohoto období se na příslušné národní podniky a ústřední a oblastní orgány nevztahují ustanovení §§ 24 a 32 dekretu č. 104/1945 Sb., o závodních a podnikových radách, ve znění zákona č. 188/1948 Sb., kterým se mění a doplňují některá další ustanovení dekretu presidenta republiky o závodních a podnikových radách. Nároky jednotného fondu pracujících na podíl na čistém zisku za dobu předcházející tomuto dni zůstávají nedotčeny.

§ 56.

Opatření učiněná ve shodě s ustanoveními tohoto zákona přede dnem počátku jeho účinnosti a předpisů podle něho vydaných se ode dne opatření pokládají za učiněná podle zákona.

§ 57.

Vláda může nařízením rozšířit platnost ustanovení tohoto zákona i na národní podniky v oboru jiných ministerstev, po případě pro ně stanovit vhodně odchytky.

§ 58.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 1950; provedou jej ministři průmyslu, výživy, informací a osvěty a zdravotnictví v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Kopecký v. r.

Kliment v. r.

Plojhar v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

104.

Zákon

ze dne 13. července 1950

o financování národních a komunálních podniků.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Úvodní ustanovení.

§ 1.

(1) Aby finančně zajistil společenské poslání národních a komunálních podniků (dále jen „podniky“) v plánovaném hospodářství, svěřuje jim stát do správy prostředky k financování investic a provozu a upravuje financování jejich provozu úvěrem.

(2) Stát svěřuje podnikům prostředky k financování investic a provozu prostřednictvím Fondu národného hospodářství (dále jen „Fond“).

§ 2.

(1) Tento zákon upravuje financování všech národních a komunálních podniků s výjimkou bank — národních podniků a Československé pojišťovny, národního podniku, na něž se vztahuje pouze § 8.

(2) Ministr financí může v dohodě s ministrem-předsedou státního úřadu plánovacího a s ministrem vnitra nařízením stanovit pro komunální podniky odchytky od tohoto zákona.

(3) Vláda může nařízením rozšířit platnost zákona i na jiné podniky, které vykonávají obdobné úkoly jako národní podniky, a stanovit přitom nutné odchylky od ustanovení zákona.

Oddíl II.

Finanční služba Fondu.

§ 3.

(1) U Fondu se soustřeďují prostředky plynoucí z podniků a používá se jich spolu s příděly ze státní pokladny a s jinými příjmy Fondu především k financování podniků (finanční služba Fondu).

(2) Předpisy o náhradové službě Fondu zůstávají nedotčeny; její výdaje se hradí z prostředků Fondu.

§ 4.

(1) Finanční základnou podniku je kmenové jmění. Kmenové jmění se dělí na základní fond a obrátový fond. Základním fondem podniku je část kmenového jmění odpovídající hodnotě investičního majetku, obrátovým fondem je část kmenového jmění ve výši stanovené plánem, určená k financování provozu.

(2) Vláda vydá nařízením podrobnější předpisy o kmenovém jmění. Ministerstvo financí vydá v dohodě se státním úřadem plánovacím a s věcně příslušným ministerstvem směrnice pro stanovení kmenového jmění, které podle potřeby vyhlásí v příslušném úředním listě; pokud nevyplývá výše kmenového jmění z plánu, bude též ve směrnících stanoveno, v kterých případech a kdo schvaluje návrhy na stanovení kmenového jmění.

(3) Ustanovení tohoto zákona se nevztahují na bytový fond podniků a na podnikový fond pracujících; pro tyto fondy platí zvláštní předpisy.

§ 5.

(1) Nestačí-li při zřízení podniku hodnota svěřeného majetku po odečtení závazků, které podnik převzal, k vytvoření jeho kmenového jmění ve výši podle § 4, doplní se rozdíl z prostředků Fondu. Přesahuje-li při zřízení podniku hodnota svěřeného majetku po odečtení závazků stanovenou výši kmenového jmění, odvede podnik Fondu částku, o kterou je rozdíl vyšší než kmenové jmění.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně též v případech, kdy se tímto zákonem na Fond zapojují svým hospodařením podniky již zřízené nebo kdy se za trvání podniku podle zvláštních předpisů začleňují nebo z podniku vyjmají majetkové části nebo kdy se na něj přenášejí nebo z něho vyjmají závazky.

§ 6.

(1) Podniky převedou na Fond majetkové části a závazky, které určí věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem financí, a to v bilančních hodnotách. Ministr financí může v dohodě s věcně příslušným ministrem uložit podniku, aby obstarával pro Fond správu převedených majetkových částí a závazků.

(2) Přechodem závazku na Fond se podnik závazku zproštuje; k přechodu není potřebí věřitelova přivolení. Fond má proti věřiteli veškeré námitky, které mohl uplatňovat podnik.

(3) Ministr financí může změnit podmínky splácení a úrokování závazků, které přešly na Fond.

(4) Podnik odvede Fondu částku rovnající se bilanční hodnotě převedeného závazku; Fond uhradí podniku částku rovnající se bilanční hodnotě převedené majetkové části. Budou-li majetkové části nebo závazky převedeny na Fond před stanovením nebo při stanovení kmenového jmění podniku, zúčtují se nároky Fondu nebo podniku při prvním stanovení kmenového jmění.

(5) Opatření všeobecné povahy učiněná podle odstavců 1 a 3 vyhlásí dotčená ministerstva v příslušném úředním listě.

(6) Právní jednání, písemnosti a úřední úkony, jichž je třeba k převodům podle tohoto paragrafu, jsou osvobozeny od poplatků a dávek za úřední úkony ve věcech správních.

§ 7.

(1) Podniky odvádějí Fondu kromě částek podle § 5 odst. 1 věty druhé a odst. 2 a § 6 odst. 4:

- a) zisk podle schválené účetní závěrky po odečtení přídelu podnikovému fondu pracujících,
- b) úroky z kmenového jmění podle sazby stanovené vládou; vláda může povolit pro některé druhy podniků odchylky,
- c) částky odpovídající odpisům z investičního majetku,
- d) částky odpovídající zbytkové účetní ceně vyřazených investic,
- e) částky odpovídající snížení obrátového fondu.

(2) Fondu připadají likvidační přebytky zrušených podniků, částky odpovídající náhradám za znárodněný majetek osobám, kterým se podle příslušných předpisů o znárodnění nebo ze-

státnění náhrada neposkytuje; a jiné příjmy podle zvláštních předpisů.

(3) Ministr financí může v dohodě s věcně příslušným ministrem uložit podnikům zálohové odvádění zisku, úroků z kmenového jmění a částek odpovídajících odpisům z investičního majetku.

§ 8.

Banky — národní podniky a Československá pojišťovna, národní podnik, odvádějí Fondu zisk po potřebné dotaci rezervním fondům bank a fondům pojišťovny, po odvodu částky příslušející jednotnému fondu pracujících a po odečtení částek, které určí ministr financí pro zvláštní účely peněžnictví a pojišťovnictví a zábranné a ochranné činnosti pojišťovnictví.

§ 9.

Z prostředků Fondu se hradí pořízení investic podniků, a to prostřednictvím Investiční banky, národního podniku.

§ 10.

(1) Z prostředků Fondu se doplňuje podnikům obrátový fond na výši podle § 4.

(2) Prostředků určených k provozu nesmí podnik použít k účelům jiným.

§ 11.

(1) Z prostředků Fondu se hradí bilanční ztráty podniků, dá-li k tomu souhlas ministr financí v dohodě s věcně příslušným ministrem a ministrem-předsedou státního úřadu plánovacího.

(2) Vláda může stanovit nařízením, aby byl podnikům hrazen z prostředků Fondu rozdíl mezi vyššími rozpočtovanými náklady a nižšími rozpočtovanými výnosy, a to ve stejných obdobích, v jakých podniky odvádějí zálohy na zisk.

§ 12.

(1) Nestačí-li příjmy Fondu k plnění jeho úkolů, opatří si Fond potřebné prostředky způsobem a za podmínek, které stanoví ministr financí.

(2) Přebytky Fondu plynou do státní pokladny.

§ 13.

(1) Fond podléhá doзору ministerstva financí.

(2) Předpisy o organizaci, správě a o hospodaření Fondu vydá vláda nařízením, které může podrobnější úpravu organizace a správy ponechat jednacímú řádu. Jednací řád Fondu vydá ministerstvo financí vyhláškou v příslušném úředním listě.

Oddíl III.

Úvěr, platební styk a peněžní kontrola podniků.

§ 14.

Není-li obrátový fond stanoven nebo nestačí-li k financování provozu podniku, opatří si podnik potřebné provozní prostředky úvěrem od Státní banky československé; podniky stavební a odděleně účtující stavební oddělení podniků si opatřují provozní úvěr u Investiční banky, národního podniku, při čemž může ministr financí v dohodě s věcně příslušným ministrem povolit odchylky. Banky mohou pověřit ústavy lidového peněžnictví, aby poskytovaly provozní úvěr komunálním podnikům. Podrobnosti upraví ministerstvo financí v dohodě s věcně příslušným ministerstvem směrnicemi, které vyhlásí v příslušném úředním listě.

§ 15.

Podniky nesmějí poskytovat finanční úvěry ani vyrovnávat své závazky kompensací. Ministerstvo financí může vyhláškou v příslušném úředním listě stanovit výjimky, kdy podnik smí své závazky vyrovnat kompensací.

§ 16.

(1) Podnik je povinen konat své platy převodem v účtě u peněžního ústavu. Platiti hotovými smí jen, ne-li placení převodem v účtu provést nebo není-li takové placení účelné. Pokladní hotovosti musí podnik omezit na nezbytně nutnou výši. Částky nad tuto výši musí odvádět na svůj účet u peněžního ústavu.

(2) Podrobné směrnice o placení hotovými a o přípustné výši pokladní hotovosti vydá ministerstvo financí v dohodě s věcně příslušnými ministerstvy vyhláškou v příslušném úředním listě.

§ 17.

(1) Podniky jsou povinny řídit se při fakturování a placení faktur směrnicemi, které vydá ministerstvo financí v dohodě se státním úřadem plánovacím a s věcně příslušnými ministerstvy vyhláškou v příslušném úředním listě. Tuto povinnost může ministerstvo financí v dohodě se státním úřadem plánovacím a s věcně příslušnými ministerstvy rozšířit i na jiné než národní a komunální podniky.

(2) Těmito směrnicemi jsou vázáni i všichni odběratelé podniků uvedených v odstavci 1.

§ 18.

(1) Vedle věcně příslušného ministra sleduje finanční hospodaření a plnění finančního plánu

podniku ministr financí; oprávnění ministra-předsedy státního úřadu plánovacího podle zvláštních předpisů zůstává nedotčeno.

(2) Státní banka československá, Investiční banka, národní podnik, po případě ústavy lidového peněžnictví provádějí peněžní kontrolu podniků, zejména sledováním a řízením pohybu peněz. Údaje hlášené podnikem si může peněžní ústav ověřit nahlédnutím do jeho početních záznamů. Ministerstvo financí stanoví v dohodě se státním úřadem plánovacím a s věcně příslušným ministerstvem vyhláškou v příslušném úředním listě zásady pro tuto kontrolní činnost peněžních ústavů.

(3) O zjištěných závadách musí peněžní ústav podat ihned zprávu orgánu, který je podniku nadřízen, a v závažných případech také věcně příslušnému ministru a ministru financí; je-li podnik podřízen přímo věcně příslušnému ministru, podá peněžní ústav zprávu tomuto ministru a v závažných případech také ministru financí. Věcně příslušný ministr učiní potřebná opatření v dohodě s ministrem financí.

Oddíl IV.

Generální (oblastní) ředitelství národních podniků a obdobné ústřední orgány komunálních podniků.

§ 19.

(1) Ministr financí stanoví v dohodě s věcně příslušným ministrem nařízením, která ustanovení zákona platí přiměřeně pro generální (oblastní) ředitelství národních podniků a pro obdobné ústřední orgány komunálních podniků, a případné odchylky od ustanovení zákona.

(2) Pokud nejsou rozpočtované náklady orgánů uvedených v odstavci 1 kryty jejich výnosy, uhrazuje se nekrytý zbytek z rozpočtových prostředků věcně příslušného ministerstva. Pro generální (oblastní) ředitelství národních podniků platí toto ustanovení počínajíc dnem 1. ledna 1951.

Oddíl V.

Závěrečná ustanovení.

§ 20.

Věcně příslušným ministrem je ministr, do jehož oboru působnosti podnik patří; pro komunální podniky je věcně příslušným ministrem pro obor tohoto zákona ministr vnitra.

§ 21.

(1) Platnosti pozbývají všechny předpisy, které upravují věc, na niž se vztahuje tento zákon, zejména

zákon č. 51/1948 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských,

zákon č. 161/1949 Sb., o úpravě některých finančních poměrů dalších národních podniků.

(2) Dokud nebudou vydány prováděcí předpisy podle tohoto zákona, postupuje se přiměřeně podle dosavadních prováděcích předpisů.

§ 22.

(1) Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 1950 s výjimkou ustanovení §§ 4 až 7, §§ 9 až 11 a § 21, u nichž stanoví ministr financí nařízením vydaným v dohodě s věcně příslušným ministrem, kterými dny pro jednotlivé druhy podniků nabudou účinnosti.

(2) Věcně příslušný ministr může v dohodě s ministrem financí ještě přede dnem, kdy pro jednotlivé druhy podniků nabudou účinnosti §§ 4 až 7, §§ 9 až 11 a § 21, činiti opatření, jimiž se uvádí finanční hospodaření podniků v soulad s tímto zákonem.

(3) Zákon provede ministr financí v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Kabeš v. r.

105.

Vládní nařízení

ze dne 26. července 1950,

kterým se vyhláší Statut národních podniků průmyslových.

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 40 zákona č. 103/1950 Sb., o národních podnicích průmyslových, a §§ 4 a 11 zákona č. 104/1950 Sb., o financování národních a komunálních podniků:

§ 1.

(1) Vyhláší se Statut národních podniků průmyslových, který platí pro národní podniky v oboru ministerstev průmyslu, výživy, informací a osvěty a zdravotnictví.

(2) Ministři průmyslu, výživy, informací a osvěty a zdravotnictví jsou pro národní podniky z oboru svého ministerstva příslušnými ministry podle tohoto nařízení.

(3) Statut tvoří součást tohoto nařízení a vydává se v příloze Sbírky zákonů.*)

§ 2.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. července 1950; provedou je ministři průmyslu, výživy, informací a osvěty, zdravotnictví a financí v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Zápotocký v. r.

Kabeš v. r.

Kopecký v. r.

Kliment v. r.

Plojhar v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

106.

Zákon

ze dne 13. července 1950,

kterým se mění a doplňují předpisy o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

čl. I.

Dekret presidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona č. 114/1948 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, se mění a doplňuje takto:

1. § 1 odst. 5 zní:

„(5) O tom, jsou-li splněny podmínky pro znárodnění podle tohoto dekretu, rozhoduje ministr průmyslu.“

2. § 3 zní:

„§ 3.

Zakládati nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích znárodně-

ných podle § 1 odst. 1 č. 1 až 3, 5, 7, 8, 9, 11, 15, 19 a 27 je vyhrazeno státu. Toto právo může vláda na návrh ministra průmyslu propůjčiti.“

3. Za § 4 se vsunuje nový § 4a tohoto znění:

„§ 4a.

Pokud v oboru působnosti ministra průmyslu se majetku znárodněného podle tohoto dekretu nepoužije ke zřízení národního podniku nebo k začlenění do národního podniku, nebo pokud takový majetek nebude svěřen do správy orgánům v oboru této působnosti, může ministr průmyslu takový majetek v dohodě s ministrem financí a s jiným ministrem převést do pravomoci tohoto ministra, aby o něm učinil opatření ve vlastním oboru působnosti, nebo jej může přenechatí komunálním podnikům nebo za náhradu určenou podle § 8, jej přenechatí jiným právníckým osobám.“

4. § 5 zní:

„§ 5.

(1) Národní podnik, do kterého se začleňuje majetek znárodněného podniku, vstupuje v den převzetí v jeho závazky. Začlenění-li se majetek do několika národních podniků, určí ministr průmyslu, do kterých závazků vstoupí jednotlivé národní podniky.

(2) Ministr průmyslu určí v dohodě s ministrem financí, které závazky znárodněného podniku přecházejí se svěřením majetku znárodněného podniku do správy orgánům v oboru jeho působnosti, a to dnem převzetí majetku.

(3) Národní podnik, do něhož se začleňuje majetek znárodněný podle § 4 odst. 3 a odst. 4 písm. b), který patřil někomu jinému než vlastníku podniku, vstupuje v závazky vyplývající z práv vázoucích na tomto majetku, a to v rozsahu a za podmínek, které upraví vláda nařízením. V tomto nařízení bude také upraven přechod takových závazků, bude-li majetek svěřen do správy orgánům v oboru působnosti ministra průmyslu nebo podle § 4a převeden do pravomoci jiného ministra nebo přenechán komunálním podnikům nebo jiným právníckým osobám.

(4) Ministr průmyslu může v dohodě s věcně příslušným ministrem a ministrem financí učiniti opatření o přechodu závazků patřících k znárodněnému majetku, který byl podle § 4a převeden do pravomoci jiného ministra nebo přenechán komunálnímu podniku nebo jiné právnícké osobě.

(5) K závazkům znárodněného podniku nepatří závazky, podle nichž má majetek tohoto

*) Na straně 211.

podniku nebo jeho část přejíti po dni počátku účinnosti tohoto dekretu na třetí osobu. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají také osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka; takové závazky nepřecházejí s majetkem, který byl začleněn do národního podniku nebo svěřen do správy orgánům podle odstavce 2 nebo s nímž bylo učiněno opatření nebo který byl přenechán podle § 4a, ani se nelze pro ně uspokojiti z majetku znárodněného podniku. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení č. 410/1942 Sb., majetkové dávky podle zákona č. 134/1946 Sb., o dávkách z majetkového přírůstku a o dávkách z majetku, a mimořádné dávky podle zákona č. 185/1947 Sb., o mimořádné jednorázové dávkách z mimořádné nadměrných přírůstků na majetku, ve znění zákona č. 180/1948 Sb. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministerstvo financí vyhláškou v příslušném úředním listě.

(6) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručující zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud podle předpisů o tom vydaných. Ustanovení vět první a druhé platí přiměřeně také, jde-li o závazky, jež přecházejí se svěřením znárodněného majetku do správy orgánům podle odstavce 2, nebo které přecházejí podle odstavce 4.

(7) Pokud z opatření, kterým se znárodněný majetek svěřuje do správy orgánům v oboru působnosti ministra průmyslu nebo jiného ministra, nevyplývá nic jiného, neručí stát za závazky znárodněného podniku, ani když dojde k úpravě závazků podle § 5a.

5. § 5a odst. 1 zní:

„(1) Je-li majetek znárodněného podniku ke dni převzetí předlužen, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předluženého majetku podniku upravil ke dni převzetí uspokojení závazků patřících k tomuto majetku a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem národního podniku. To platí obdobně i o komunálním podniku nebo jiné právnické osobě, již byl majetek znárodněného podniku přenechán podle § 4a.“

6. § 5a odst. 3 písm. a) zní:

„a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z převzatého majetku, pokud takové nároky nezanikly znárodněním;“

7. § 5a odst. 3 písm. c) zní:

„c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, uspokojí se poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;“

8. § 7 odst. 6 zní:

„(6) O tom, zda fyzická nebo právnická osoba spadá pod ustanovení odstavce 1, 2 nebo 3, rozhoduje ministr financí v dohodě s věcně příslušným ministrem.“

9. § 8 odst. 3 písm. a) zní:

„a) nevytěženého nerostného bohatství;“

10. § 8 odst. 4 se zrušuje.

11. §§ 9, 10 a 11 znějí:

„§ 9.

(1) Náhrada za znárodněný majetek se poskytuje

- a) v plněních obdobných dávkám z národního pojištění,
- b) v cenných papírech (§ 10 odst. 2),
- c) v hotovosti,
- d) v jiných hodnotách.

(2) Poskytnutí náhrady podle odstavce 1 písm. a), jakož i zásady o poskytnutí náhrady v hotovosti a v jiných hodnotách upraví vláda nařízením.

(3) Právnickou osobu nebo společnost může věcně příslušné ministerstvo po zahájení řízení o náhradě zrušiti. Učiní-li tak, ustanoví likvidátora, který ohlásí zrušení k zápisu do podnikového (obchodního, firemního) rejstříku a učiní opatření předepsaná pro likvidaci právnické osoby nebo společnosti.

(4) Ustanovení odstavce 1 písm. a) a předpisů vydaných k jeho provedení podle odstavce 2 lze přiměřeně použít i pro podíly, které by z náhrady připadly fyzickým osobám vzhledem k jejich účastem na zrušené právnické osobě nebo společnosti, a to i před uplynutím lhůty platné pro rozdělení jmění právnické osoby nebo společnosti.

§ 10.

(1) K provedení náhradové služby se zřizuje Fond znárodněného hospodářství (dále jen „Fond“) se sídlem v Praze, který jest samostatnou právnickou osobou.

(2) K poskytnutí náhrady podle § 9 odst. 1 písm. b) vydá Fond cenné papíry, které budou zúrokovány a umořeny z prostředků Fondu. Jejich zúročení a umoření je zaručeno státem; lze jich užít k ukládání peněz nezletilců a opatrovanců. Zúročení a umoření cenných papírů upraví vláda nařízením.

(3) V případech, ve kterých se podle § 7 náhrada za znárodněný majetek neposkytuje, připadá částka jí odpovídající Fondu.

(4) Organizaci, správu a hospodaření Fondu upraví vláda nařízením.

§ 11.

(1) O náhradě a způsobu poskytnutí náhrady rozhodne ministr financí v dohodě s věcně příslušným ministrem.

(2) Příznáním plnění podle § 9 odst. 1 písm. a) osobám oprávněným k náhradě, nebo kterými by z náhrady připadly částky podle § 9 odst. 4, se pokládá náhrada za splacenou.

(3) Ministr financí stanoví, jak má být naloženo s akciemi akciových společností a se záznamy o osobách zúčastněných na akciových a jiných společnostech a právnických osobách, jejichž majetek byl znárodněn.

(4) Náhrada podle § 9 odst. 1 písm. b) až d) jest splatna do šesti měsíců od doručení výměru o náhradě.

(5) Pro řízení o náhradě platí předpisy o správním řízení.

12. § 37 odst. 1 až 3 znějí:

„(1) Dokud nebyl znárodněný podnik nebo majetek začleněn nebo svěřen do správy, jest ten, komu tento podnik nebo majetek náležel, u právnických osob a jiných sdružení nebo sborů osob orgán, který jest povolán je zastupovati, povinen pod osobní odpovědností vésti jeho správu a záležitosti s péčí řádného hospodáře. Totéž platí o národním správci ustanoveném podle předpisů o tom vydaných.

(2) Osoby povinné prozatím vésti správu a záležitosti podle odstavce 1 mají po dobu této činnosti práva a povinnosti správy národního podniku. Odpovídají za škodu, kterou způsobily svým zaviněním; je-li správou a vedením záležitostí pověřeno několik osob, odpovídají za zaviněnou škodu rukou společnou a nerozdílnou.

(3) Osoby, které jsou povinny vésti prozatímní správu a záležitosti podle odstavce 1, mají nárok na přiměřenou odměnu z prostředků podniku, jejíž výši stanoví ministerstvo průmyslu.“

13. § 38 zní:

„§ 38.

Práva a závazky vzniklé provozováním znárodněného podniku až do dne převzetí patří k jeho majetkové podstatě.“

14. § 39 se zrušuje.

15. § 40 zní:

„§ 40.

Právní jednání, písemnosti, podání k zápisu do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony, potřebné k provádění tohoto dekretu, jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek. Toto osvobození neplatí však při obchodní činnosti znárodněného podniku (§ 37 odst. 1) a při opatřeních učiněných likvidátorem při likvidaci právnické osoby nebo společnosti (§ 9 odst. 3).“

16. Za § 40 se vsunuje nový § 40a tohoto znění:

„§ 40a.

Právní jednání, písemnosti, podání k zápisu do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony, potřebné k provádění tohoto dekretu jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek. To neplatí o obchodní činnosti, o převodech majetku nebo majetkových práv z národních podniků na osoby jiné než národní podniky a o běžných obchodech ukončovaných likvidátorem.“

17. § 41 zní:

„§ 41.

(1) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněného podniku až do dne převzetí jsou součástí základu pro vyměření daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněného podniku před jeho znárodněním.

(2) Znárodněný podnik má v oboru daně z obratu a cenových vyrovnávacích částek postavení poplatníka daně z obratu do dne, kterým bylo vydáno opatření o jeho převzetí.“

Čl. II.

Čl. I zákona č. 114/1948 Sb. se mění a doplňuje takto:

1. § 1 odst. 3 písm. a) zní:

„a) podniky a závody, které jsou ve vlastnictví společenstev výdělkových a hospodářských, zřízených podle zákona č. 70/1873 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku ve vlastnictví družstev zřízených podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, a jsou jimi přímo provo-

zovány, s výjimkou podniků a závodů, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí ministr průmyslu v dohodě s Ústřední radou odborů a Ústřední radou družstev,

2. § 1 odst. 4 zní:

„(4) O tom, jsou-li splněny podmínky pro znárodnění podle čl. I, rozhoduje ministr průmyslu.“

3. § 4 zní:

„§ 4.

Zakládati nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích znárodněných podle § 1 odst. 1 č. 1 až 24 je vyhrazeno státu. Na návrh ministra průmyslu může vláda toto právo propůjčiti.“

4. § 5 odst. 2 zní:

„(2) Odporovati lze podle předpisů platného odpůrčího práva do dvou let ode dne opatření, kterým se znárodněný majetek začleňuje, nebo kterým se majetek svěruje do správy.“

5. § 6 zní:

„§ 6.

(1) Za majetek znárodněný podle čl. I tohoto zákona přísluší náhrada; platí o ní ustanovení §§ 7 až 11 dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, pokud se dále nestanoví jinak.

(2) Náhrada se neposkytuje za majetek znárodněný podle čl. I, který ke dni znárodnění náležel nebo náleží osobám fyzickým, jež byly nebo budou právoplatně odsouzeny soudy pro zločin nebo přečin spáchaný do dne znárodnění

- a) po 3. květnu 1945 podle zákona č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, nebo zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidové demokratické republiky, nebo
- b) podle § 43 dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, nebo
- c) podle zákona č. 15/1947 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletích, nebo
- d) podle zákona č. 27/1947 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu, nebo
- e) podle zákona č. 165/1946 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou.

(3) V případech, ve kterých se podle odstavce 2 náhrada za znárodněný majetek neposkytuje, připadá částka jí odpovídající Fondu.“

6. § 7 zní:

„§ 7.

Pokud v oboru působnosti ministra průmyslu se majetku znárodněného podle čl. I nepoužije ke zřízení národního podniku nebo k začlenění do národního podniku, nebo pokud takový majetek nebude svěřen do správy orgánům v oboru této působnosti, může ministr průmyslu takový majetek v dohodě s ministrem financí a s jiným ministrem převést do pravomoci tohoto ministra, aby o něm učinil opatření ve vlastním oboru působnosti, nebo jej může přenechatí komunálním podnikům nebo za náhradu určenou podle § 6 jej přenechatí jiným právnickým osobám.“

7. § 8 zní:

„§ 8.

Pro znárodnění podle předcházejících ustanovení a pro důsledky a opatření z něho vyplývající platí ustanovení §§ 4, 5, 5a, 37, 38, 40, 41 a 43 až 47 dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění předpisů jej měnících a doplňujících.“

Čl. III.

(1) Ustanovení §§ 12 až 36, jakož i §§ 40a a 42 dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb., neplatí pro národní podniky podle zákona č. 103/1950 Sb., o národních podnicích průmyslových.

(2) Ustanovení uvedená v odstavci 1 se zrušují dnem, který stanoví ministr průmyslu nařízením.

Čl. IV.

Vláda upraví nařízením pracovní a mzdové poměry, jakož i další pensijní zabezpečení zaměstnanců, kteří do dne začlenění znárodněného podniku v něm konali službu v pragmatikálním nebo regulovaném služebním poměru.

Čl. V.

Ministr průmyslu upraví a ve Sbírce zákonů vyhlásí znění oddílů I, II, IV s výjimkou §§ 40a, 42 a oddílu V dekretu č. 100/1945 Sb., jak vyplývá z pozdějších předpisů.

Čl. VI.

(1) Opatření učiněná ve shodě s ustanoveními tohoto zákona přede dnem počátku jeho účinnosti se ode dne opatření pokládají za učiněná podle tohoto zákona.

(2) Ustanovení čl. I č. 2 až 7, č. 9 a č. 11, pokud se jím mění ustanovení § 10 dekretu č. 100/1945 Sb., a č. 12 až 14, jakož i ustanovení čl. IV nabývají účinnosti dnem 27. října 1945, ustanovení čl. II dnem 1. ledna 1948 a

ostatní ustanovení tohoto zákona dnem 1. července 1950.

(3) Tento zákon provedou ministři průmyslu a financí v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Kabeš v. r.

Kliment v. r.

107.

Vyhláška ministra průmyslu

ze dne 26. července 1950

o úplném znění dekretu presidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

Podle čl. V zákona č. 106/1950 Sb., kterým se mění a doplňují předpisy o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, vyhlášení v příloze upravené znění oddílů I, II, IV (s výjimkou §§ 40a a 42) a oddílu V dekretu presidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, jak vyplývá z pozdějších předpisů.

Kliment v. r.

Příloha vyhlášky č. 107/1950 Sb.

Dekret presidenta republiky

ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb.,

o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovují:

Oddíl I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem vyhlášení tohoto dekretu se znárodnují zestátněním:

1. podniky provozované podle obecného horního zákona, podniky a práva na vyhledávání a dobývání živic, báňská oprávnění podle § 5 obecného horního zákona a práva majitelů pozemků podle § 1 záhlaví I částka VII dočasných soudních pravidel z roku 1861, platných na Slovensku;
2. energetické podniky a zařízení sloužící výrobě, opatřování, rozvodu a dodávce energie všeho druhu, kterou lze rozváděti širšímu okruhu spotřebitelů, zejména elektřiny, plynu a páry, s výjimkou výrobních závodních zařízení neznárodněných podniků, které energii převážně samy spotřebují;
3. železárny, ocelárny, válcovny oceli, hutí na barevné kovy s výjimkou tavíren kovů výrobně i hospodářsky samostatných;
4. slévárny šedé, ocelové, kujné litiny a barevných kovů, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1942 až 1944;
5. válcovny, lisovny a tažírny kovů, pokud nepracovávají jen olovo nebo cín;
6. podniky průmyslu kovodělného, elektrotechnického, jemné mechaniky a optiky, s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1942 až 1944;
7. podniky zbrojního průmyslu, které svým výzkumným nebo výrobním zaměřením jsou nositeli vývoje vojenské výzbroje, podniky výroby výbušin a jiné podniky zbrojního průmyslu, které označí ministr průmyslu v dohodě s ministrem národní obrany;
8. z oboru chemického průmyslu podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu:
 - a) podniky s továrním zařízením pro některou z těchto výrob: kyseliny sírové, solné nebo dusičné, karbidu vápníku nebo křemíku, umělého korundu, kyanidů alkalických, alkalických kovů nebo zásad elektroliticky, sody amoniakální, vodního skla, zápalek, umělých hnojiv, zemitých barev spojených s těžbou surovin, plynožárných tělísek, kyseliny octové, acetonu nebo metanolu z dřevného dehtu, benzenu a jeho homologů, čistěných nerostných olejů a pohonných látek získaných destilací ropy, kraková-

- ním olejů nebo synteticky, umělých sláidel, umělých vláken, syntetického kaučuku, pryžových obručí pro motorová vozidla a jízdní kola,
- b) podniky tovární výroby chemicko-farmaceutické;
9. podniky pro těžení magnetitu, asbestu, kaolinu, slídy, živce, žáruvzdorných jíílů nebo vysokohodnotných keramických hlin, ložiska těchto nerostů, jakož i podniky pro výrobu cementu nebo cementových pojiv;
 10. podniky pro výrobu technického porcelánu, osinkocementového zboží, s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 11. podniky pro výrobu skla s vanovým zařízením pro nepřetržitý provoz, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;
 12. podniky pro výrobu skla s denními vanami a sklárny s celkovým pánvovým obsahem přes 1000 litrů, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;
 13. podniky, jejichž základním výrobním oborem jest výroba stavební, technické keramiky, kachlového zboží, porcelánu, vápna a těžba vápence s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. července let 1938 až 1940;
 14. podniky, jejichž základním výrobním oborem jest výroba cihlářského zboží s více než 200 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. července let 1938 až 1940;
 15. podniky pro výrobu celulosy;
 16. podniky vyrábějící zároveň papír a lepenku, papír a dřevovinu, lepenku a dřevovinu nebo všechny tyto druhy, s více než 300 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 17. podniky pilařské s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 18. podniky pilařské s dalším zpracováním dřeva, podniky pro zpracování dřeva, s více než 300 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 19. podniky pro tovární výrobu dyh, desek ze sklížených dyh, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;
 20. přádelny bavlny, česané příze, mykané příze, které ji dále nezpracovávají, upraveného lnu, juty, umělých vláken, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 21. tkalcovny bavlny s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 22. tkalcovny vlny, hedvábí a umělých vláken, podniky pro výrobu kobereců a pokrývek, trhárný, podniky pro výrobu krajek a prýmků, podniky průmyslu stávkařského a pletařského, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 23. přádelny na zpracování textilního odpadu, podniky pro výrobu šicích nití a přízí, dále nezpracovávaných tkaním nebo pletením, pro výrobu vaty z přírodních a umělých vláken, obvazových látek, tkalcovny lnu, konopí, juty, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 24. podniky zušlechťovacího textilního průmyslu, tiskárny textilních výrobků, s více než 200 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 25. podniky průmyslu oděvního s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;
 26. podniky pro výrobu usní, náhražek usní, předmětů z usní a z jejich náhražek, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1939 až 1941;
 27. výroba gramofonových desek.
- (2) Do rozhodného počtu zaměstnanců se započítávají všechny osoby v podniku podléhající národnosti zaměstnané nebo činné, bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly. U podniku o více stupních se k počtu zaměstnanců v stupni, který udává převládající ráz výrobního zaměření, připočítávají osoby činné ve všech ostatních stupních podniku.
- (3) U podniků průmyslových odvětví uvedených v odstavci 1 č. 4, 6, 10, 16 až 18 a 20 až 26, které nebyly v provozu ve všech dobách, podle průměru počtu zaměstnanců vzatých za základ pro národnosti, rozhoduje průměr stavů ke dnům 1. ledna, v odvětvích národnostních podle č. 13 a 14 ke dnům 1. července posledních dvou let těchto dob, netrval-li provoz podniku ani tak dlouho, stav zaměstnanců k 1. lednu posledního roku pod těmito čísly uvedeného; u podniku, který nebyl ani v tomto dni v provozu, rozhoduje stav zaměstnanců ke dni počátku účinnosti tohoto dekretu.
- (4) Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují na podnik:
- a) společenstva výdělkového a hospodářského podle zákona č. 70/1873 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku družstva podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, jakož i na podnik, který náleží takovému společenstvu nebo družstvu, nebo jemu náležel po 29. září 1938,

- b) který vláda ve zvlášť odůvodněných případech na návrh ministra průmyslu vyjme ze znárodnění. Toto ustanovení se nevztahuje na podniky a práva odvětví znárodněných podle § 1 odst. 1 č. 1,
- c) který ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí vyloučí ze znárodnění, při čemž vlastníku (provozovateli) nařídí, aby jej trvale zastavil, protože se vláda usnesla, že jeho další provozování není ve veřejném zájmu.
- (5) O tom, jsou-li splněny podmínky pro znárodnění podle tohoto dekretu, rozhoduje ministr průmyslu.

§ 2.

Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle § 1 odst. 1 po dni 27. října 1945, znárodněje se takový majetek dnem, který určí ministr průmyslu.

§ 3.

Zakládáti nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích znárodněných podle § 1 odst. 1 č. 1 až 3, 5, 7, 8, 9, 11, 15, 19 a 27 je vyhrazeno státu. Toto právo může vláda na návrh ministra průmyslu přepůjčiti.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov, zařízení, ložisek a nalezišť surovin,
- b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných movitostí a práv, než které jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob, zejména surovin, pomocných a provozovacích hmot, polotovarů, rozpracovaných a hotových výrobků, se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

- a) veškeré výrobní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,
- b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo těžarstvu, znárodněje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na který mají rozhodující vliv.

(6) Ministr průmyslu může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku, a ponechati je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr průmyslu. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 4a.

Pokud v oboru působnosti ministra průmyslu se majetku znárodněného podle tohoto dekretu nepoužije ke zřízení národního podniku nebo k začlenění do národního podniku, nebo pokud takový majetek nebude svěřen do správy orgánům v oboru této působnosti, může ministr průmyslu takový majetek v dohodě s ministrem financí a s jiným ministrem převést do pravomoci tohoto ministra, aby o něm učinil opatření ve vlastním oboru působnosti, nebo jej může přenechati komunálním podnikům nebo za náhradu určenou podle § 8 jej přenechati jiným právnickým osobám.

§ 5.

(1) Národní podnik, do kterého se začleňuje majetek znárodněného podniku, vstupuje v den převzetí v jeho závazky. Začlení-li se majetek do několika národních podniků, určí ministr průmyslu, do kterých závazků vstoupí jednotlivé národní podniky.

(2) Ministr průmyslu určí v dohodě s ministrem financí, které závazky znárodněného podniku přecházejí se svěřením majetku znárodněného podniku do správy orgánům v oboru jeho působnosti, a to dnem převzetí majetku.

(3) Národní podnik, do něhož se začleňuje majetek znárodněný podle § 4 odst. 3 a odst. 4 písm. b), který patřil někomu jinému než vlastníku podniku, vstupuje v závazky vyplývající z práv vázoucích na tomto majetku, a to v rozsahu a za podmínek, které upraví vláda nařízením. V tomto nařízení bude také upraven

přechod takových závazků, bude-li majetek svěřen do správy orgánům v oboru působnosti ministra průmyslu nebo podle § 4a převeden do pravomoci jiného ministra nebo přenechán komunálním podnikům nebo jiným právnickým osobám.

(4) Ministr průmyslu může v dohodě s věcně příslušným ministrem a ministrem financí učiniti opatření o přechodu závazků patřících k znárodněnému majetku, který byl podle § 4a převeden do pravomoci jiného ministra nebo přenechán komunálnímu podniku nebo jiné právnické osobě.

(5) K závazkům znárodněného podniku nepatří závazky, podle nichž má majetek tohoto podniku nebo jeho část přejíti po dni počátku účinnosti tohoto dekretu na třetí osobu. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají také osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka; takové závazky nepřecházejí s majetkem, který byl začleněn do národního podniku nebo svěřen do správy orgánům podle odstavce 2 nebo s nímž bylo učiněno opatření nebo který byl přenechán podle § 4a, ani se nelze pro ně uspokojiti z majetku znárodněného podniku. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení č. 410/1942 Sb., majetkové dávky podle zákona č. 134/1946 Sb., o dávce z majetkového přírůstku a o dávce z majetku, a mimořádné dávky podle zákona č. 185/1947 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku, ve znění zákona č. 180/1948 Sb. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministerstvo financí vyhláškou v příslušném úředním listě.

(6) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručující zaměstnancům nepřiměřené vysoké platy, zaopatřovací požitky, obytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud podle předpisů o tom vydaných. Ustanovení vět první a druhé platí přiměřeně také, jde-li o závazky, jež přecházejí se svěřením znárodněného majetku do správy orgánům podle odstavce 2, nebo které přecházejí podle odstavce 4.

(7) Pokud z opatření, kterým se znárodněný majetek svěřuje do správy orgánům v oboru působnosti ministra průmyslu nebo jiného ministra, nevyplývá nic jiného, neručí stát za závazky znárodněného podniku, ani když dojde k úpravě závazků podle § 5a,

§ 5a.

(1) Je-li majetek znárodněného podniku ke dni převzetí předlužen, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předluženého majetku podniku upravil ke dni převzetí uspokojení závazků patřících k tomuto majetku a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem národního podniku. To platí obdobně i o komunálním podniku nebo jiné právnické osobě, již byl majetek znárodněného podniku přenechán podle § 4a.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v příslušném úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

- nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z převzatého majetku, pokud takové nároky nezanikly znárodněním;
- nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;
- ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, uspokojí se poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;
- závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení. Do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 6.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník znárodněného podniku po 29. srpnu 1944 v úmyslu

poškodit nebo ztížit znárodnění průmyslu anebo zavleci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty podniku.

(-) Odporovati lze do jednoho roku od převzetí podniku. Jinak platí přiměřeně ustanovení odpuštěného řádu, vydaného zákonem č. 64/1931 Sb.

Oddíl II.

Náhrada.

§ 7.

(-) Za znárodněný majetek, který v době fyzického skončení okupace a nacistického nebo fašistického režimu nepochybně vlastnický náležel nebo náleží osobám dále uvedeným, se neposkytuje náhrada:

a) Německé říši, Království maďarskému, osobám veřejného práva podle německého nebo maďarského práva, německé straně nacistické a politickým stranám maďarským a jiným útvarům, organisacím, podnikům, zařízením, osobním sdružením, fondům a účelovým jměním těchto režimů nebo s nimi souvícím, jakož i jiným německým nebo maďarským právnických osobám.

b) osobám fyzickým národnosti německé nebo maďarské, s výjimkou osob, které prokáží, že zůstaly věrné Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem,

c) osobám fyzickým a právnickým, které vyvíjely činnost proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, demokraticko-republikánské státní formě, bezpečnosti a obraně Československé republiky, které k takové činnosti podněcovaly nebo jiné osoby svésti hleděly, záměrně podporovaly jakýmkoliv způsobem německé nebo maďarské okupanty nebo které v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18 dekretu presidenta republiky č. 16/1945 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech) nadržovaly germanisaci nebo maďarisaci na území Československé republiky nebo se chovaly nepřátelsky k Československé republice nebo k českému nebo slovenskému národu, jakož i fyzickým nebo právnickým osobám, které strpěly takovou činnost u osob spravujících jejich majetek nebo podnik.

(-) Jde-li o majetek znárodněný podle § 2, neposkytuje se náhrada také za podmínek uvedených v čl. I § 6 odst. 2 zákona č. 114/1948 Sb., ve znění zákona č. 106/1950 Sb.

(-) Nedostane-li se za majetek náhrady osobě právnické, přísluší poměrná část náhrady osobám na ni kapitálově zúčastněným, pokud se na ně nevztahuje ustanovení odstavce 1 nebo 2, zejména, pokud jim nelze přičítati činnost a chování dotyčné právnické osoby nebo zanedbání přiměřené opatrnosti při ustanovení její správy nebo při dozoru na ni a pokud nejednají přímo nebo nepřímo v zájmu osob, na něž se vztahují ustanovení odstavce 1 nebo 2; přitom se hledí na účasti, které jsou pod národní správou, jako by náležely osobám státně společným.

(-) Náhrada se neposkytuje za znárodněný majetek ani za účasti na něm, které náležely v době po 29. září 1938 osobám spadajícím pod ustanovení odstavců 1 nebo 2 nebo 3 a již jim nenálezejí, leč by neposkytnutí náhrady neodpovídalo zásadám slušnosti.

(-) Vláda může stanovit, že se určité osobě nebo určitému okruhu osob, na něž se vztahují ustanovení odstavců 1 až 4, poskytuje zčásti nebo zcela náhrada.

(-) O tom, zda fyzická nebo právnická osoba spadá pod ustanovení odstavce 1, 2 nebo 3, rozhoduje ministr financí v dohodě s věcně příslušným ministrem.

§ 8.

(-) Pokud není stanoveno jinak, ani nejde o předlužení ve smyslu § 5a odst. 1, přísluší za znárodněný majetek náhrada.

(-) Pro určení náhrady je rozhodný stav znárodněného majetku v den převzetí národním podnikem a závazků k němu v tento den náležejících. Náhrada se rovná obecné ceně majetku, vypočtené podle úředních cen ke dni znárodnění, a není-li těchto cen, zjištěné úředním odhadem, po odečtení závazků. Ministr průmyslu může vydati v dohodě s ministrem financí směrnice pro stanovení obecné ceny a ocenění závazků pro výpočet náhrady podle tohoto ustanovení.

(-) Při určení náhrady se nepřiblíží k hodnotě:

- nevytěženého nerostného bohatství,
- baňských oprávnění podle §§ 22 a 41 obecného horního zákona,
- práv majitelů pozemků podle § 1 záhlaví I část VII dočasných soudních pravidel z roku 1861, platných na Slovensku,
- majetku určeného pro sociální, vzdělávací nebo podobné účely.

§ 9.

(-) Náhrada za znárodněný majetek se poskytuje

- a) v plněních obdobných dávkám z národního pojištění,
- b) v cenných papírech (§ 10 odst. 2),
- c) v hotovosti,
- d) v jiných hodnotách.

(2) Poskytnutí náhrady podle odstavce 1 písm. a), jakož i zásady o poskytnutí náhrady v hotovosti a v jiných hodnotách upraví vláda nařízením.

(3) Právníckou osobu nebo společnost může věcně příslušné ministerstvo po zahájení řízení o náhradě zrušiti. Učiní-li tak, ustanoví likvidátora, který ohlásí zrušení k zápisu do podnikového (obchodního, firemního) rejstříku a učiní opatření předepsaná pro likvidaci právnické osoby nebo společnosti.

(4) Ustanovení odstavce 1 písm. a) a předpisů vydaných k jeho provedení podle odstavce 2 lze přiměřeně použít i pro podíly, které by z náhrady připadly fyzickým osobám vzhledem k jejich účastem na zrušené právnické osobě nebo společnosti, a to i před uplynutím lhůty platné pro rozdělení jmění právnické osoby nebo společnosti.

§ 10.

(1) K provedení náhradové služby se zřizuje Fond znárodněného hospodářství (dále jen „Fond“) se sídlem v Praze, který jest samostatnou právnickou osobou.

(2) K poskytnutí náhrady podle § 9 odst. 1 písm. b) vydá Fond cenné papíry, které budou zúrokovány a umořeny z prostředků Fondu. Jejich zúročení a umoření je zaručeno státem; lze jich užít k ukládání peněz nezletilců a opatrovanců. Zúročení a umoření cenných papírů upraví vláda nařízením.

(3) V případech, ve kterých se podle § 7 náhrada za znárodněný majetek neposkytuje, připadá částka jí odpovídající Fondu.

(4) Organizaci, správu a hospodaření Fondu upraví vláda nařízením.

§ 11.

(1) O náhradě a způsobu poskytnutí náhrady rozhodne ministr financí v dohodě s věcně příslušným ministrem.

(2) Přiznáním plnění podle § 9 odst. 1 písm. a) osobám oprávněným k náhradě, nebo kterým by z náhrady připadly částky podle § 9 odst. 4, se pokládá náhrada za splacenou.

(3) Ministr financí stanoví, jak má být naloženo s akciemi akciových společností a se záznamy o osobách zúčastněných na akciových a jiných společnostech a právnických osobách, jejichž majetek byl znárodněn.

(4) Náhrada podle § 9 odst. 1 písm. b) až d) jest splatna do šesti měsíců od doručení výměru o náhradě.

(5) Pro řízení o náhradě platí předpisů o správním řízení.

Oddíl III.

Národní podniky a jejich organizace.

(Ustanovení §§ 12 až 36 dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb., neplatí pro národní podniky podle zákona č. 103/1950 Sb., o národních podnicích průmyslových.)

Oddíl IV.

Přechodná ustanovení.

§ 37.

(1) Dokud nebyl znárodněný podnik nebo majetek začleněn nebo svěřen do správy, jest ten, komu tento podnik nebo majetek náležel, u právnických osob a jiných sdružení nebo sborů osob orgán, který jest povolán je zastupovati, povinen pod osobní odpovědností vésti jeho zprávu a záležitosti s péčí řádného hospodáře. Totéž platí o národním správci ustanoveném podle předpisů o tom vydaných.

(2) Osoby povinné prozatím vésti správu a záležitosti podle odstavce 1 mají po dobu této činnosti práva a povinnosti správy národního podniku. Odpovídají za škodu, kterou způsobily svým zaviněním; je-li správou a vedením záležitostí pověřeno několik osob, odpovídají za zaviněnou škodu rukou společnou a nerozdílnou.

(3) Osoby, které jsou povinny vésti prozatímní správu a záležitosti podle odstavce 1, mají nárok na přiměřenou odměnu z prostředků podniku, jejíž výši stanoví ministerstvo průmyslu.

(4) Dosavadní zaměstnanci znárodněného podniku jsou povinni účinně podporovati osobu, které bylo podle tohoto paragrafu uloženo vésti prozatímní správu a záležitosti.

§ 38.

Práva a závazky vzniklé provozováním znárodněného podniku až do dne převzetí patří k jeho majetkové podstatě.

§ 39.

(Zrušen ustanovením čl. I č. 14 zákona č. 106/1950 Sb.)

§ 40.

Právní jednání, písemnosti, podání k zápisu do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony,

potřebné k provádění tohoto dekretu, jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek. Toto osvobození neplatí však při obchodní činnosti znárodněného podniku (§ 37 odst. 1) a při opatřeních učiněných likvidátorem při likvidaci právnícké osoby nebo společnosti (§ 9 odst. 3).

§ 41.

(1) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněného podniku až do dne převzetí jsou součástí základu pro vyměření daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněného podniku před jeho znárodněním.

(2) Znárodněný podnik má v oboru daně z obratu a cenových vyrovnávacích částek postavení poplatníka daně z obratu do dne, kterým bylo vydáno opatření o jeho převzetí.

§ 42.

(Neplatí pro národní podniky podle zákona č. 103/1950 Sb.)

Oddíl V.

Trestní ustanovení.

§ 43.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniku podléhajícího znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů korun; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto dekretu nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přešupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů korun a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činit více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 44.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnícké osoby, při jejímž zastoupení

byl čin trestný podle § 43 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeshlána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou mít význam pro posouzení věci, a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postižená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, jíž bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 45.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 43 odst. 1, nebo při odsouzení pro správní přešupek podle § 43 odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion korun, uveřejní se rozsudek (trestní nálezh) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezhem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají býti uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 46.

Z odsuzujícího trestního nálezu se lze do 15 dnů od jeho doručení odvolati ke krajskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nálezh vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 47.

Přestupky tohoto dekretu se promlčují ve třech letech.

Poznámka:

Z § 48 dekretu č. 100/1945 Sb., který byl v původním znění dekretu § 36, z ustanovení čl. IV § 2 zákona č. 114/1948 Sb. a z ustanovení čl. VI odst. 2 zákona č. 106/1950 Sb. vyplývají tyto počáteční dny účinnosti jednotlivých ustanovení nynějšího znění dekretu:

a) dnem 27. října 1945 nabyla účinnosti ustanovení § 1 odst. 1 až 4, §§ 2 až 6, § 7 odst. 1 až 5, § 8, § 10, §§ 37 a 38, §§ 43 až 47,

b) dnem 1. července 1950 nabyla účinnosti ustanovení § 1 odst. 5, § 7 odst. 6, §§ 9 a 11 a §§ 40 a 41.

Ustanovení dekretu, jejichž nynější znění vyplývá ze zákona č. 106/1950 Sb., provedou ministři průmyslu a financí v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

108.

Zákon

ze dne 13. července 1950,

kterým se mění a doplňují předpisy
o znárodnění některých podniků průmyslu
potravinářského.Národní shromáždění republiky Českosloven-
ské usneslo se na tomto zákoně:

čl. I.

Dekret presidenta republiky č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve znění zákona č. 115/1948 Sb., o znárodnění dalších průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků tohoto oboru, se mění a doplňuje takto:

1. § 1 odst. 3 písm. a) zní:

„a) na podniky, které jsou ve vlastnictví společenstev výdělkových a hospodářských, zřízených podle zákona č. 70/1873 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku ve vlastnictví družstev, zřízených podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, a jsou jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků, které určí ministr výživy v dohodě s Ústřední radou odborů, Ústřední radou zemědělců republiky Československé a Ústřední radou družstev;“

2. § 1 odst. 4 zní:

„(4) O tom, jsou-li splněny podmínky pro znárodnění podle tohoto dekretu, rozhoduje ministr výživy.“

3. § 3 zní:

„§ 3.

Zakládati nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích znárodněných podle § 1 odst. 1 č. 1 a 2 je vyhrazeno státu. Toto právo může vláda na návrh ministra výživy propůjčiti.“

4. Za § 4 se vsunuje nový § 4a tohoto znění:

„§ 4a.

Pokud v oboru působnosti ministra výživy se majetku znárodněného podle tohoto dekretu nepoužije ke zřízení národního podniku nebo k začlenění do národního podniku, nebo pokud takový majetek nebude svěřen do správy orgá-

nům v oboru této působnosti, může ministr výživy takový majetek v dohodě s ministrem financí a s jiným ministrem převést do pravomoci tohoto ministra, aby o něm učinil opatření ve vlastním oboru působnosti, nebo jej může přenechatí komunálním podnikům nebo za náhradu určenou podle § 7 jej přenechatí jiným právnickým osobám.“

5. § 5 zní:

„§ 5.

(1) Národní podnik, do kterého se začleňuje majetek znárodněného podniku, vstupuje v den převzetí v jeho závazky. Začlení-li se majetek do několika národních podniků, určí ministr výživy, do kterých závazků vstoupí jednotlivé národní podniky.

(2) Ministr výživy určí v dohodě s ministrem financí, které závazky znárodněného podniku přecházejí se svěřením majetku znárodněného podniku do správy orgánům v oboru jeho působnosti, a to dnem převzetí majetku.

(3) Národní podnik, do něhož se začleňuje majetek znárodněný podle § 4 odst. 3 a odst. 4 písm. b), který patřil někomu jinému než vlastníku podniku, vstupuje v závazky vyplývající z práv váznoucích na tomto majetku, a to v rozsahu a za podmínky, které upraví vláda nařízením. V tomto nařízení bude také upraven přechod takových závazků, bude-li majetek svěřen do správy orgánům v oboru působnosti ministra výživy nebo podle § 4a převeden do pravomoci jiného ministra nebo přenechán komunálním podnikům nebo jiným právnickým osobám.

(4) Ministr výživy může v dohodě s věcně příslušným ministrem a ministrem financí učiniti opatření o přechodu závazků patřících k znárodněnému majetku, který byl podle § 4a převeden do pravomoci jiného ministra nebo přenechán komunálnímu podniku nebo jiné právnické osobě.

(5) K závazkům znárodněného podniku nepatří závazky, podle nichž má majetek tohoto podniku nebo jeho část přejít po dni počátku účinnosti tohoto dekretu na třetí osobu. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají také osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka; takové závazky nepřecházejí s majetkem, který byl začleněn do národního podniku nebo svěřen do správy orgánům podle odstavce 2 nebo s nímž bylo učiněno opatření nebo, který byl přenechán podle § 4a, ani se nelze pro ně uspokojiti z majetku znárodněného podniku. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního na-

řízení č. 410/1942 Sb., majetkové dávky podle zákona č. 134/1946 Sb., o dávce z majetkového přírůstku a o dávce z majetku, a mimořádné dávky podle zákona č. 185/1947 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku, ve znění zákona č. 180/1948 Sb. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministerstvo financí vyhláškou v příslušném úředním listě.

(6) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručující zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud podle předpisů o tom vydaných. Ustanovení vět první a druhé platí přiměřeně také, jde-li o závazky, jež přecházejí se svěřením znárodněného majetku do správy orgánům podle odstavce 2, nebo které přecházejí podle odstavce 4.

(7) Pokud z opatření, kterým se znárodněný majetek svěřuje do správy orgánům v oboru působnosti ministra výživy nebo jiného ministra, nevyplývá nic jiného, neručí stát za závazky znárodněného podniku, ani když dojde k úpravě závazků podle § 5a.“

6. § 5a odst. 1 zní:

„(1) Je-li majetek znárodněného podniku ke dni převzetí předlužen, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předluženého majetku podniku upravil ke dni převzetí uspokojení závazků patřících k tomuto majetku a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem národního podniku. To platí obdobně i o komunálním podniku nebo jiné právnické osobě, jíž byl majetek znárodněného podniku přenechán podle § 4a.“

7. § 5a odst. 3 písm. a) zní:

„a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z převzatého majetku, pokud takové nároky nezanikly znárodněním;“

8. § 5a odst. 3 písm. c) zní:

„c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, uspokojí se poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;“

9. Nadpis oddílu II se vypouští.

10. § 7 zní:

„§ 7.

Ustanovení §§ 7 až 11 a §§ 37, 38, 40, 41 a §§ 43 až 47 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění předpisů jej měnících a doplňujících platí přiměřeně i pro věci upravené tímto dekretem, při čemž tam, kde podle právě uvedených ustanovení je dána působnost ministra průmyslu, přísluší tato působnost ministru výživy.“

11. §§ 8 až 23 se zrušují.

Čl. II.

Čl. I zákona č. 115/1948 Sb. se mění a doplňuje takto:

1. § 1 odst. 2 písm. a) zní:

„a) podniky a závody, které jsou ve vlastnictví společenstev výdělkových a hospodářských, zřízených podle zákona č. 70/1873 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku ve vlastnictví družstev, zřízených podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, a jsou jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků a závodů, uvedených v odstavci 1 č. 1 a 2, a podniků a závodů, které určí ministr výživy v dohodě s Ústřední radou odborů, Ústřední radou zemědělců republiky Československé a Ústřední radou družstev;“

2. § 1 odst. 3 zní:

„(3) O tom, jsou-li splněny podmínky pro znárodnění podle čl. I, rozhoduje ministr výživy.“

3. § 3 zní:

„§ 3.

Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle § 1 po dni 1. ledna 1948 nebo určí-li ministr výživy po tomto dni, že o majetku, jehož se týká ustanovení § 1 odst. 2 písm. a), neplatí vynětí ze znárodnění, znárodněje se takový majetek dnem, který určí ministr výživy; lhůta k podání hlášení podle § 2 odst. 1 počíná v těchto případech dnem, kdy se splní podmínky pro znárodnění. Jinak platí ustanovení § 2 přiměřeně.“

4. § 4 zní:

„§ 4.

Zakládají nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích znárodněných podle § 1 odst. 1 č. 1 až 4, 6 až 8, 11, 12 a 19 je vyhrazeno státu. Na návrh ministra výživy může vláda toto právo propůjčiti.“

5. § 5 zní:

„§ 5.

Pokud v oboru působnosti ministra výživy se majetku znárodněného podle čl. I nepoužije ke zřízení národního podniku nebo k začlenění do národního podniku, nebo pokud takový majetek nebude svěřen do správy orgánům v oboru této působnosti, může ministr výživy takový majetek v dohodě s ministrem financí a s jiným ministrem převést do pravomoci tohoto ministra, aby o něm učinil opatření ve vlastním oboru působnosti, nebo jej může přenechat komunálnímu podnikům nebo za náhradu určenou podle § 6 jej přenechat jiným právnickým osobám.“

6. § 6 zní:

„§ 6.

Pro znárodnění podle předcházejících ustanovení a pro důsledky a opatření z něho vyplývající platí ustanovení §§ 4, 5 a 5a dekretu č. 101/1945 Sb. ve znění předpisů jej měnících a doplňujících. Dále platí přiměřeně ustanovení §§ 37, 38, 40, 41 a 43 až 47 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, jakož i ustanovení čl. I §§ 5 a 6 zákona č. 114/1948 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, ve znění čl. II zákona č. 106/1950 Sb., při čemž tam, kde podle uvedených ustanovení je dána působnost ministra průmyslu, přísluší tato působnost ministru výživy.“

čl. III.

Vláda upraví nařízením pracovní a mzdové poměry, jakož i další pensijní zabezpečení zaměstnanců, kteří do dne začlenění znárodněného podniku v něm konali službu v pragmatikálním nebo regulovaném služebním poměru.

čl. IV.

Ministr výživy upraví a ve Sbírce zákonů vyhlásí úplné znění dekretu č. 101/1945 Sb., jak vyplývá z pozdějších předpisů.

čl. V.

(1) Opatření učiněná ve shodě s ustanoveními tohoto zákona přede dnem počátku jeho účinnosti se ode dne opatření pokládají za učiněná podle tohoto zákona.

(2) Ustanovení čl. I č. 1 a 3 až 8, jakož i ustanovení čl. III nabývají účinnosti dnem 27. října 1945, ustanovení čl. II dnem 1. ledna 1948 a ostatní ustanovení tohoto zákona dnem 1. července 1950.

(3) Tento zákon provedou ministři výživy a financí v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Kabeš v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

109.

Vyhláška ministryně výživy ze dne 26. července 1950

o úplném znění dekretu presidenta republiky
o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského.

Podle čl. IV zákona č. 108/1950 Sb., kterým se mění a doplňují předpisy o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, vyhláší v příloze úplné znění dekretu presidenta republiky č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, jak vyplývá z pozdějších předpisů.

Ing. Jankovcová v. r.

Příloha vyhlášky č. 109/1950 Sb.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb.,

o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovují:

Oddíl I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem vyhlášení tohoto dekretu se znárodnují:

1. cukrovary a rafinerie cukru,
2. průmyslové lihovary a rafinerie lihu,

3. pivovary, které vystavily v roce 1937 více než 150.000 hl piva,
4. mlýny s technickým zařízením o denní výkonnosti nejméně 60 tun obilí v den, počátku účinnosti tohoto dekretu,
5. podniky na výrobu umělých jedlých tuků s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940,
6. podniky na výrobu čokolády a cukrovinek s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940.

(2) U podniků průmyslových odvětví uvedených v odstavci 1 č. 5 a 6, které nebyly v provozu ve všech dobách, podle průměru počtu zaměstnanců vzatých za základ pro znárodnění, rozhoduje průměr stavů ke dnům 1. ledna posledních dvou let těchto dob, netrval-li provoz podniku ani tak dlouho, stav zaměstnanců k 1. lednu 1940; u podniku, který nebyl ani v tomto dni v provozu, rozhoduje stav zaměstnanců ke dni počátku účinnosti tohoto dekretu. Počet zaměstnanců v rozhodných dobách se zjišťuje stavem vykazovaným nositeli veřejného sociálního pojištění.

(3) Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují:

- a) na podniky, které jsou ve vlastnictví společenstev výdělkových a hospodářských, zřízených podle zákona č. 70/1873 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku ve vlastnictví družstev, zřízených podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, a jsou jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků, které určí ministr výživy v dohodě s Ústřední radou odborů, Ústřední radou zemědělců republiky Československé a Ústřední radou družstev;
 - b) na podniky, které ministr výživy v dohodě s ministry financí a zemědělství vyloučí ze znárodnění, při čemž jejich vlastníkům (provozovatelům) zároveň nařídí, aby je trvale zastavili, protože se vláda usnesla, že jejich další provozování není ve veřejném zájmu.
- (4) O tom, jsou-li splněny podmínky pro znárodnění podle tohoto dekretu, rozhoduje ministr výživy.

§ 2.

(Zrušen ustanovením čl. II. č. 3 zákona č. 115/1948 Sb.)

§ 3.

Zakládati nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích znárodně-

ných podle § 1 odst. 1 č. 1 a 2 je vyhrazeno státu. Toto právo může vláda na návrh ministra výživy propůjčiti.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká:

- a) nemovitostí, budov, zařízení, ložisek a nalezišť surovin,
- b) příslušenství podniků počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných movitostí a práv, než které jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob, zejména surovin, pomocných a provozovacích hmot, polotovarů, rozpracovaných a hotových výrobků, se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

- a) veškeré výrobní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku, pokud ministr výživy v dohodě s věcně příslušným ministrem nestanoví jinak v jednotlivých případech,
- b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, znárodněje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr výživy může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku, a ponechat je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr výživy. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 4a.

Pokud v oboru působnosti ministra výživy se majetku znárodněného podle tohoto dekretu nepoužije ke zřízení národního podniku nebo k začlenění do národního podniku, nebo pokud takový majetek nebude svěřen do správy orgánům v oboru této působnosti, může ministr výživy takový majetek v dohodě s ministrem financí a s jiným ministrem převést do pravomoci tohoto ministra, aby o něm učinil opatření ve vlastním oboru působnosti, nebo jej může přenechat komunálním podnikům nebo za náhradu určenou podle § 7 jej přenechat jiným právníckým osobám.

§ 5.

(1) Národní podnik, do kterého se začleňuje majetek znárodněného podniku, vstupuje v den převzetí v jeho závazky. Začlení-li se majetek do několika národních podniků, určí ministr výživy, do kterých závazků vstoupí jednotlivé národní podniky

(2) Ministr výživy určí v dohodě s ministrem financí, které závazky znárodněného podniku přecházejí se svěřením majetku znárodněného podniku do správy orgánům v oboru jeho působnosti, a to dnem převzetí majetku.

(3) Národní podnik, do něhož se začleňuje majetek znárodněný podle § 4 odst. 3 a odst. 4 písm. b), který patřil někomu jinému než vlastníku podniku, vstupuje v závazky vyplývající z práv vázoucích na tomto majetku, a to v rozsahu a za podmínek, které upraví vláda nařízením. V tomto nařízení bude také upraven přechod takových závazků, bude-li majetek svěřen do správy orgánům v oboru působnosti ministra výživy nebo podle § 4a převeden do pravomoci jiného ministra nebo přenechán komunálním podnikům nebo jiným právníckým osobám.

(4) Ministr výživy může v dohodě s věcně příslušným ministrem a ministrem financí učiniti opatření o přechodu závazků patřících k znárodněnému majetku, který byl podle § 4a převeden do pravomoci jiného ministra nebo přenechán komunálnímu podniku nebo jiné právnícké osobě.

(5) K závazkům znárodněného podniku nepatří závazky, podle nichž má majetek tohoto podniku nebo jeho část přejít po dni počátku účinnosti tohoto dekretu na třetí osobu. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají také osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka; takové závazky nepřecházejí s majetkem, který byl začleněn do národního podniku nebo svěřen do správy orgánům podle odstavce 2 nebo s nímž bylo učiněno opatření

nebo, který byl přenechán podle § 4a, ani se nelze pro ně uspokojiti z majetku znárodněného podniku. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení č. 410/1942 Sb., majetkové dávky podle zákona č. 134/1946 Sb., o dávce z majetkového přírůstku a o dávce z majetku, a mimořádné dávky podle zákona č. 185/1947 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku, ve znění zákona č. 180/1948 Sb. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministerstvo financí vyhláškou v příslušném úředním listě.

(6) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručující zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytne a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud podle předpisů o tom vydaných. Ustanovení vět první a druhé platí přiměřeně také, jde-li o závazky, jež přecházejí se svěřením znárodněného majetku do správy orgánům podle odstavce 2, nebo které přecházejí podle odstavce 4.

(7) Pokud z opatření, kterým se znárodněný majetek svěřuje do správy orgánům v oboru působnosti ministra výživy nebo jiného ministra, nevyplývá nic jiného, neručí stát za závazky znárodněného podniku, ani když dojde k úpravě závazků podle § 5a.

§ 5a.

(1) Je-li majetek znárodněného podniku ke dni převzetí předlužen, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předluženého majetku podniku upravil ke dni převzetí uspokojení závazků patřících k tomuto majetku a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem národního podniku. To platí obdobně i o komunálním podniku nebo jiné právnícké osobě, již byl majetek znárodněného podniku přenechán podle § 4a.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v příslušném úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z převzatého majetku, pokud takové nároky nezahijí znárodněním;

- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;
- c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, uspokojí se poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;
- d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 6.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník znárodněného podniku po 29. srpnu 1944 v úmyslu poškodití nebo ztížití znárodnění průmyslu anebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty podniku.

(2) Odporovati lze do jednoho roku od převzetí podniku. Jinak platí přiměřeně ustanovení odpůřícího řádu, vydaného zákonem č. 64/1931 Sb.

Oddíl II.

§ 7.

Ustanovení §§ 7 až 11 a §§ 37, 38, 40, 41 a §§ 43 až 47 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění předpisů jej měnících a doplňujících platí přiměřeně i pro věci upravené tímto dekretem, při čemž tam, kde podle právě uvedených ustanovení je dána působnost ministra průmyslu, přísluší tato působnost ministru výživy.

Oddíl III.

(Ustanovení tohoto oddílu byla zrušena čl. I č. 11 zákona č. 108/1950 Sb.)

Oddíl IV.

(Ustanovení tohoto oddílu byla zrušena čl. I č. 11 zákona č. 108/1950 Sb.)

Poznámka:

Z § 24 dekretu č. 101/1945 Sb., který byl v původním znění dekretu § 25, z čl. VIII zákona č. 115/1948 Sb. a z čl. V odst. 2 zákona č. 108/1950 Sb. vyplývají tyto počáteční dny účinnosti jednotlivých ustanovení nynějšího znění dekretu:

- a) dnem 27. října 1945 nabyla účinnosti ustanovení § 1 odst. 1 až 3 a §§ 3 až 6,
- b) dnem 1. července 1950 nabyla účinnosti ustanovení § 1 odst. 4 a § 7.

Ustanovení dekretu, jejichž nynější znění vyplývá ze zákona č. 108/1950 Sb., provedou ministři výživy a financí v dohodě se zúčastněnými členy vlády